

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

Одеського державного університету
внутрішніх справ

доктор юридичних наук, професор

Максим КОРНІЄНКО

» травня 2024 р.

ВИСНОВОК

**Одеського державного університету внутрішніх справ щодо дисертації
Бурангулова Владислава Андрійовича
на тему: «Кримінальний аналіз в правоохоронній діяльності», поданої на
здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право»
за спеціальністю 081 «Право»**

ВИТЯГ

протоколу засідання кафедри кримінального права та кримінології факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Одеського державного університету внутрішніх справ МВС України № 18 від 16 травня 2024 року щодо проведення публічної презентації та обговорення наукових результатів дисертації аспіранта Одеського державного університету внутрішніх справ **Бурангулова Владислава Андрійовича** на тему: «**Кримінальний аналіз в правоохоронній діяльності**».

ГОЛОВУЮЧИЙ: доктор юридичних наук, професор Конопельський Віктор Ярославович.

ПРИСУТНІ:

Корнієнко М.В. доктор юридичних наук, професор,

Конопельський В. Я. доктор юридичних наук, професор,

Користін О.С. доктор юридичних наук, професор (науковий керівник),

Меркулова В. О. доктор юридичних наук, професор,

Пядишев В.Г. доктор юридичних наук, професор,

Шкута О.О. доктор юридичних наук, професор,

Афонін Д. С., кандидат юридичних наук, доцент,

Ісмаїлов К.Ю. кандидат юридичних наук, доцент,

Лісніченко Д.В. кандидат юридичних наук, доцент,

Калугін В.Ю. кандидат юридичних наук, доцент,

Щирская В.С. кандидат юридичних наук, доцент,

Кулик Л.М. кандидат юридичних наук, доцент,

Резніченко Г.С. кандидат юридичних наук, доцент,
Чекмарьова І.М. кандидат юридичних наук, доцент,

З присутніх - 6 докторів наук та 8 кандидатів наук - фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення наукового дослідження аспіранта Одеського державного університету внутрішніх справ **Бурангулова Владислава Андрійовича на тему: «Кримінальний аналіз в правоохоронній діяльності»**, поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Робота виконана в Одеському державному університеті внутрішніх справ.

Науковий керівник: Користін Олександр Євгенійович, доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України головний науковий співробітник Державного науково-дослідного інституту МВС України .

Бурангулов Владислав Андрійович, народився 22 березня 1992 р. в м. Хмельницький. Громадянин України. Освіта вища, у 2020 році закінчив Одеський державний університет внутрішніх справ, освітній ступінь – магістр, спеціальність – «Правоохоронна діяльність, кваліфікація – правоохоронна діяльність (поліцейській).

З 10.2010 р. по 10.2013 р. - служба в Збройних Силах України, інструктор в/ч 3012.

З 10.2013 р. по 12.2013 р. - тимчасово не працював, працевлаштовувався

З 12.2013 р. по 12.2014 р. - помічник слідчого слідчого відділення Приморського РВ ОМУ ГУМВС України в Одеській області.

З 12.2014 р. по 11.2015 р. - оперуповноважений 3-го відділу УОС ГУМВС України в Хмельницькій області.

З 11.2015 р. по 04.2016 р. - оперуповноважений кримінальної поліції ГУНП в Хмельницькій області.

З 05.2016 р. по 11.2016 р. – оперуповноважений кримінальної поліції ГУНП в Одеській області.

З 11.2016 р. по 09.2018 р. - оперуповноважений 6-го відділу управління ГУНП в Одеській області.

З 09.2018 р. по 07.2020 р. - оперуповноважений 2-го відділу управління ГУНП в Одеській області.

З 07.2020 р. по т/час - заступник начальника 5-го відділу управління ГУНП в Одеській області.

Наказом ОДУВС від 31 серпня 2022 року № 243 о/с зарахований до докторантури та аспірантури Одеського державного університету внутрішніх справ.

Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Одеського державного університету внутрішніх справ (протокол № 1 від 29 вересня 2022 року).

Освітньо-наукову програму підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» завершив 17 січня 2024 року.

Здобувач має 10 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті у наукових фахових виданнях України, окремий розділ колективної монографії, 5 тез доповідей на науково-практичних конференціях.

СЛУХАЛИ:

Доповідь аспіранта Бурангулова В.А. про результати виконаного наукового дослідження на тему: «Кримінальний аналіз в правоохоронній діяльності». Здобувач ознайомив присутніх зі структурою дисертації, обґрунтував актуальність обраної теми дослідження, яка зумовлена тим, що одним із ключових сегментів розвитку Національної поліції України є інформаційно-аналітична діяльність, яка є складовою частиною єдиного процесу реалізації правоохоронних функцій. Сьогодні ефективність поліцейської роботи залежить від обґрунтованості управлінських рішень, які базуються на обробці великих масивів інформації.

На сучасному етапі реформування системи правоохоронних органів, у тому числі й Національної поліції України, інформаційно-аналітична діяльність та відповідна нормативно-правова база щодо проведення кримінального аналізу частково вже узгоджені з вимогами Європейського Союзу. Разом з тим, існує нагальна потреба в цілісному і системному дослідженні інституціонального розвитку підрозділів Департаменту кримінального аналізу з урахуванням європейських стандартів в нових соціальних, економічних та політичних умовах.

У дослідженні здійснено теоретичний аналіз щодо сутності та системи кримінального аналізу в діяльності правоохоронних органів. На основі аналізу наукової літератури та національного і зарубіжного законодавства, а також практики його реалізації, забезпечено теоретико-методологічне обґрунтування місця, значення, напрямів реалізації кримінального аналізу в правоохоронній діяльності в Україні. Уперше на основі теоретичного осмислення сутнісної характеристики виділено змістовні особливості кримінального аналізу, який у сучасній інтерпретації не обмежується виключно проблемами злочинності, а забезпечує підтримку всіх основних функцій у правоохоронній діяльності, що передбачає системне застосування процедур збору й аналізу даних з використанням кількісних і якісних методів аналізу.

У традиційному розумінні основними функціями кримінального аналізу є підтримка діяльності правоохоронних органів, запобігання злочинності і саме у спосіб відмінний від затримання, так як злочинність є, перш за все, соціально-економічною проблемою, а також допомога в оцінці зусиль поліції. Більшість визначень вказують на те, що кримінальний аналіз підтримує місію поліцейського відомства, використовує систематичні методи й інформацію та надає інформацію широкому колу аудиторій. Водночас, сучасний підхід до тлумачення змісту кримінального аналізу є більш широким і зазначає:

- весь аналіз даних, що здійснюється в правоохоронних органах (із врахуванням усіх правоохоронних функцій, зокрема: патрульної, слідчої, превентивної, сервісної та екстреного реагування тощо), підпадає під категорію «кримінальний аналіз»;

- наголошено, що слово «кримінальний» у словосполученні «кримінальний аналіз» не потрібно сприймати буквально, тобто аналітики досліджують усі дані, важливі для поліції;

- кримінальний аналіз забезпечує підтримку всіх основних функцій у правоохоронній діяльності.

Обґрунтовано необхідність уникнення різночитань ключових термінів, пов'язаних з кримінальним аналізом, що є основою професійної культури та відображає узгоджене професійне використання й застосування з відповідним семантичним сприйняттям у суспільстві. Враховуючи певні особливості професійного використання терміну «кримінальний аналіз», можливим та достатньо обґрунтованим є сприйняття та узгоджене використання його в інтерпретації як «аналіз злочинності». Водночас, некоректним залишається професійне використання термінів «кримінальний аналітик», «кримінальна аналітика». Уникаючи різночитань та неадекватного сприйняття їх змісту, більш коректним та менш дискусійним у визначенні відповідної правоохоронної діяльності є використання термінів: «аналітик правоохоронного органу», «аналітик злочинності», «аналітична діяльність, що пов'язана з дослідженням злочинності», «аналітика злочинності» тощо.

На основі історичного аналізу визначено методологічні особливості інституційного становлення кримінального аналізу як окремого напрямку в правоохоронній діяльності. Об'єктивно на фоні зростання рівня фаховості правоохоронців, збільшення інформаційних потоків щодо злочинності, неспроможності узагальнення усієї інформації про злочини одним правоохоронцем, сформувалась необхідність виділення в системі правоохоронної діяльності окремих спеціалізованих підрозділів, які і отримали назву у перспективі як підрозділи кримінального аналізу.

В історичному контексті, враховуючи початкові форми та засади кримінального аналізу, ключовим елементом розглядалась необхідність ретельного порівняння злочинів, вчинених у теперішній час та у минулому. Тобто аналітик зосереджував свою увагу на виявленні закономірностей та тенденцій. Подальша генерація, підживлення ідей та системи кримінального аналізу відбувалася на основі колективної професійної спільноти, тобто сформованих спільних ініціатив.

Проаналізовано відомі типології кримінального аналізу, обґрунтовано необхідність базового використання стратегічного, оперативного та тактичного кримінального аналізу у відповідності з рівнями у моделі правоохоронної діяльності, керованої аналітичною розвідкою (ILP). Різноманітність підходів щодо типології кримінального аналізу є плинною та змінюється, розвиваючись у контексті нового змісту кримінального аналізу та особливо у контексті сучасної домінуючої моделі правоохоронної діяльності, керованої аналітичною розвідкою. Системність аналітичної розвідки переважно реалізується на основі трьох рівнів,

які і визначають об'єктивність використання трьох основних видів кримінального аналізу: стратегічного, оперативного та тактичного.

Концептуалізується та обґрунтовується перевага запровадження на системній основі інтеграції кримінальної розвідки з кримінальним аналізом. Поєднуючи кримінальний аналіз з кримінальною розвідкою, формується загальний масив, у якому кримінальний аналіз забезпечує інформацією про те, що відбувається у злочинному середовищі, а кримінальна розвідка – чому це відбувається.

За інтегрованої моделі кримінальний аналіз та кримінальна розвідка потрапляють у центральне поле, що забезпечує найбільш повну картину кримінального середовища. На тактичному рівні розвідувальні можливості забезпечують реалізацію цілей правоохоронних органів. Ці цілі можуть фокусуватися на окремих особах або особливих місцях, враженими злочинністю; однак, при повній картині злочинної діяльності, керівництво поліції здатне визначити спроможності щодо зосередження на правопорушниках, або на їх діяльності.

На операційному рівні керівництво правоохоронного органу здатне визначити найбільш доцільне використання ресурсів і які пріоритети є найбільш актуальними. На стратегічному рівні довготермінові проблеми, пов'язані з системними вразливостями (метою стратегічної кримінальної розвідки), не відрізняються від довгострокового впливу щодо проблем злочинності (мета стратегічного кримінального аналізу). Іншими словами, стратегічний кримінальний аналіз та стратегічна кримінальна розвідка підходять до однієї і тієї ж проблеми, але з різних сторін.

На основі дослідження теоретико-методологічних засад, удосконалено підходи щодо обґрунтування змістовної відмінності кримінального аналізу від суміжних юридичних галузей. Акцентовано на визначенні змісту фундаментальних прав людини з виділенням відповідних принципів кримінального аналізу. На основі системного аналізу виокремлено й охарактеризовано зміст стратегічного, оперативного й тактичного кримінального аналізу, проаналізовано процес кримінального аналізу та виокремлено усі його етапи, а також акцентовано на необхідності правового врегулювання питань оцінювання інформації на етапі її збору.

Дістали подальший розвиток положення щодо виокремлення методів кримінального аналізу у відповідності з його типом, підходи щодо визначення видів та відповідного змісту аналітичних продуктів у процесі кримінального аналізу. Виокремлено історичні періоди становлення інституту кримінального аналізу у правоохоронній діяльності в світі та Україні. Здійснено обґрунтування щодо систематизації інформаційного забезпечення кримінального аналізу та відповідного аналітичного інструментарію.

Результатом дослідження є вирішення наукового завдання щодо комплексного аналізу та теоретико-методологічного обґрунтування місця, значення, напрямів реалізації кримінального аналізу в правоохоронній діяльності в Україні та виокремлення на цій основі відповідних теоретичних новел і практичних рекомендацій.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони використовувались та можуть використовуватися у подальших теоретичних й

прикладних дослідженнях у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення правоохоронної діяльності та інституційного розвитку кримінального аналізу, для удосконалення правотворчості й правозастосування в процесі реформування органів правопорядку у відповідності з міжнародними стандартами та європейським досвідом; у навчальному процесі з професійної підготовки поліцейських.

По закінченні доповіді дисертанта, присутніми було поставлено ряд запитань.

ЛІСНІЧЕНКО Д.В. кандидат юридичних наук, доцент, Владислав Андрійович, на вашу думку, що передбачають фундаментальні права у системі кримінального аналізу?

БУРАНГУЛОВ В.А.: Дякую за поставлене питання. Фундаментальні права у системі кримінального аналізу передбачають, перш за все, дотримання прав людини, що має важливе значення для забезпечення довгострокової ефективності діяльності правоохоронних органів. Збір даних, порушення конфіденційності, і таким чином порушення прав громадян, є контрпродуктивними в довгостроковій перспективі, оскільки вони підривають фундаментальні принципи та довіру громадськості до правоохоронних органів. Міжнародні стандарти з прав людини під час розроблення та впровадження кримінального аналізу також передбачають дотримання низки фундаментальних принципів: правова, адміністративна та інституційна основа для розвитку кримінального аналізу; законність, необхідність та пропорційність обмежень прав людини; рівність та недискримінація; ефективні засоби правового захисту, нагляд і підзвітність. Водночас, важливим є і захист інформації під час службової діяльності в межах кримінального аналізу, що має регулюватися законодавством.

ШКУТА О.О. доктор юридичних наук, професор. Гарна була доповідь, Ви гідно трималися. Владислав Андрійович, охарактеризуйте коротко відмінність змісту стратегічного та тактичного кримінального аналізу.

БУРАНГУЛОВ В.А.: Дякую за запитання. Стратегічний кримінальний аналіз забезпечує прийняття рішень, розробку політики, планування та визначення пріоритетів; розподіл ресурсів поліції; та із врахуванням видів злочинності, визначає відповідний підхід діяльності поліції; спрямовується на забезпечення уявлення щодо загроз уразливості, ризиків та можливостей щодо діяльності у сфері безпеки, розуміння тенденцій та системи причинно-наслідкових зв'язків, а також є внеском у розроблення широких стратегій щодо безпекової політики та використання ресурсів.

У свою чергу, тактичний кримінальний аналіз – передбачає аналіз даних, що спрямований на визначення короткострокових пріоритетів щодо патрулювання та досудового розслідування й розподілу ресурсів. Це процес, що здійснюється систематично та зорієнтований на конкретні заходи, які патрульні та слідчі підрозділи виконують щоденно для розв'язання поточних проблем, пов'язаних зі злочинністю та громадською безпекою. Особлива увага зосереджується на встановленні типової поведінки правопорушників, узагальненні способів та моделей (патернів) вчинення кримінальних правопорушень.

ПЯДИШЕВ В. Г. доктор юридичних наук, професор. Владислав Андрійович, охарактеризуйте коротко процес кримінального аналізу, його складові та етапи.

БУРАНГУЛОВ В.А.: Дякую за запитання. Процес кримінального аналізу описує і виділяє шість загально визнаних, стандартних етапів, які

використовуються для перетворення необроблених даних та інформації в аналітичні продукти, що передбачають конкретні дії. Такий підхід відповідає сучасним вимогам розвитку кримінального аналізу.

Процес починається з прийняття рішення або постановки завдання, за яким йде етап планування, після чого аналітики беруть участь у зборі інформації й даних, що підлягають оцінюванню.

Наступним кроком є фактичний етап обробки, який починається із зіставлення і структурування доступних даних та інформації й внесення їх у базу даних. Потім дані й інформація аналізуються, що призводить до отримання аналітичних продуктів для одержувача (керівника, слідчого або інших осіб, які формують завдання для аналітика щодо їх аналізу) та інших відповідних зацікавлених сторін.

Передані аналітичні продукти оцінюються одержувачем з урахуванням потреб і вимог.

Зворотний зв'язок використовується для підвищення якості аналітичних продуктів або як методологічна інформація для майбутніх аналогічних аналітичних продуктів.

Аналітичний цикл це не статична послідовність з шести етапів, а динамічний процес, де різні фази тісно взаємозв'язані та переходять одна в одну, що змушує аналітиків рухатися як уперед, так і назад у межах аналітичного циклу. Цикл забезпечує структуру та процес, які є впорядкованими та легкими для розуміння, і можуть використовуватися як базовий процес як для стратегічного, оперативного, так і для тактичного аналізу.

КАЛУГІН В.Ю. кандидат юридичних наук, доцент. Владислав Андрійович, поясніть, будь ласка, відмінність кримінального аналізу від суміжних галузей в правоохоронній діяльності (криміналістика, криминологія тощо),

БУРАНГУЛОВ В.А.: Дякую за запитання. Базуючись на твердженнях та дослідженнях в авторитетних виданнях та знаних фахівців саме у цій сфері, кримінальний аналіз – це не розслідування на місці злочину чи криміналістика; кримінальний аналіз – це не психологічне профілювання; а також кримінальний аналіз не є криминологічним дослідженням. Аналітики підрозділів кримінального аналізу працюють у швидкоплинному середовищі зі складним набором даних, який змінюється щодня, створюючи інформацію, яка є прямою, терміновою для поліцейської діяльності. Незважаючи на те, що вони використовують, а іноді роблять свій внесок у офіційні криминологічні дослідження, процеси та набори навичок не підлягають прямій кореляції.

ІСМАЙЛОВ К.Ю.: Владислав Андрійович, надайте, будь-ласка, визначення кримінального аналізу.

БУРАНГУЛОВ В.А.: Дякую за запитання. Кримінальний аналіз – це професія та процес, у яких використовується комплекс кількісних і якісних методів для аналізу даних, що мають цінність для правоохоронних структур та їхніх громад. Він охоплює аналіз злочинів і злочинців, жертв злочинів, порушень громадського порядку, проблем якості життя, проблем дорожнього руху та внутрішніх операцій поліції, а його результати підлягають використанню в кримінальних розслідуваннях і кримінальному переслідуванні, патрульній діяльності, стратегіях запобігання та

скорочення злочинності, а також для розв'язання проблем та оцінювання ефективності діяльності поліції.

Це найбільш повне визначення, що сьогодні використовується у фаховому середовищі розвинених поліцейських систем світу.

КОНОПЕЛЬСЬКИЙ В.Я. : Владислав Андрійович, на вашу думку, у чому ж зміст оперативного кримінального аналізу?

БУРАНГУЛОВ В.А.: Дякую за запитання. Оперативний кримінальний аналіз вирішує питання прийняття рішень, що пов'язані з управлінням програмами, галузевими правоохоронними кампаніями, керівниками регіонального рівня і, як правило, цей процес обмежується роком. На цьому рівні аналітичний процес спрямовується на визначення та вивчення тенденцій та проблем, пов'язаних з однією чи кількома правоохоронними програмами. Програми оперативного рівня прийняття рішень, можуть бути в значній мірі згруповані за трьома основними напрямками роботи: аналіз патернів, оцінка загроз та збір даних за спеціалізованими програмами.

Після відповідей на запитання слово було надано науковому керівнику доктору юридичних наук, професору, заслуженому діячу науки і техніки України Користіну Олександрову Євгенійовичу, який дав оцінку дисертації та охарактеризував Бурангулова Владислава Андрійовича, як людину грамотну, з науковим мисленням, досвідчену, цілеспрямовану та ініціативну. Здобувач дуже успішно зумів використати свій творчий потенціал і досить ґрунтовно та досконало виконав наукове дослідження.

Завдання, які поставив перед собою Владислав Андрійович, він їх поступово розкрив в дисертації, надав слушні висновки, також в роботі є належна емпірична база, використано велику кількість статистики.

За нашим переконанням, дисертація Бурангулова Владислава Андрійовича на тему: «Кримінальний аналіз в правоохоронній діяльності» є самостійним, завершеним, науковим дослідженням, в якому містяться нові науково обґрунтовані результати та вирішуються наукові завдання. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», має наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів, та може бути рекомендована до розгляду і захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право».

Науковий керівник подякував всім присутнім за підтримку наукового дослідження і здобувача.

Під час наукової дискусії учасниками публічної презентації надано свої думки і міркування, щодо представленого на розгляд дослідження.

ПЯДИШЕВ В.Г. доктор юридичних наук, професор. Перш за все імпонує те, що в ході написання дисертаційного дослідження автором було досліджена достатня кількість літературних джерел в тому числі і іноземних авторів. І положення наукових праць лягли в основу висновків, зроблених автором в ході написання дослідження.

Робота є досить актуальною сьогодні, і потребує особливої уваги та впровадження в інформаційно-аналітичну діяльність правоохоронних органів.

Слід зазначити, що представлена для рецензування робота є першим дослідженням на теренах нашої держави, присвячене розгляду питань

кримінального аналізу, що є досить позитивним моментом.

Особливої уваги заслуговує те, що на основі системного аналізу виокремлено й охарактеризовано зміст стратегічного, оперативного й тактичного кримінального аналізу, проаналізовано процес кримінального аналізу та виокремлено усі його етапи.

Як висновок, дисертаційне дослідження Бурагнулова В.А. на тему «Кримінальний аналіз в правоохоронній діяльності» відповідає пропонованим вимогам та рекомендована до захисту.

КАЛУГІН В.Ю. кандидат юридичних наук, доцент. Робота виконана на досить актуальну тему та є першою в напрямку досліджуваної проблематики.

Як справедливо зазначає автор, одним із ключових сегментів розвитку Національної поліції України є інформаційно-аналітична діяльність, яка є складовою частиною єдиного процесу реалізації правоохоронних функцій.

Автором уперше на основі теоретичного осмислення сутнісної характеристики виділено змістовні особливості кримінального аналізу, який у сучасній інтерпретації не обмежується виключно проблемами злочинності, а забезпечує підтримку всіх основних функцій у правоохоронній діяльності, що передбачає системне застосування процедур збору й аналізу даних з використанням кількісних і якісних методів аналізу

Крім цього, на основі системного аналізу виокремлено й охарактеризовано зміст стратегічного, оперативного й тактичного кримінального аналізу, проаналізовано процес кримінального аналізу та виокремлено усі його етапи, а також акцентовано на необхідності правового врегулювання питань оцінювання інформації на етапі її збору.

Дисертацію виконано відповідно до основних положень Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14.09.2020 № 392/2020; Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023 – 2027 роки, схваленого Указом Президента України від 11.05.2023 № 273/2023; Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2023 року, визначеного постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.2011 № 942 та у редакції постанови КМУ від 09.05.2023 № 463; тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020-2024 роки, затвердженої наказом МВС України від 11.06.2020 № 454; річних планів науково-дослідної діяльності Одеського державного університету внутрішніх справ.

Як висновок, дисертаційне дослідження Бурагнулова В.А. на тему «Кримінальний аналіз в правоохоронній діяльності» відповідає пропонованим вимогам та рекомендована до захисту.

КОРНІЄНКО М.В. доктор юридичних наук, професор: Владислав Андрійович виходить на захист, маючи сильну, гарну роботу. Незважаючи на події в країні дуже позитивно, що наука продовжує розвиватися, а здобувачу готувати дослідження та виходити на захист. Тема дисертації Бурагнулова Владислава Георгійовича є актуальною зараз і не втратить своєї актуальності і в звичайний час. Я підтримую роботу та бажаю Вам успіху.

ШКУТА О.О. доктор юридичних наук, професор: Гарна була доповідь, Ви

гідно трималися. Обрана вами тема є можна сказати «вічною». Вона була актуальною у всі роки, і ця проблематика не вичерпала себе, адже світ і суспільство постійно змінюються. На сучасному етапі реформування системи правоохоронних органів, у тому числі й Національної поліції України, інформаційно-аналітична діяльність та відповідна нормативно правова база щодо проведення кримінального аналізу частково вже узгоджені з вимогами Європейського Союзу. Разом з тим, існує нагальна потреба в цілісному і системному дослідженні інституціонального розвитку підрозділів Департаменту кримінального аналізу з урахуванням європейських стандартів в нових соціальних, економічних та політичних умовах.

ІСМАЙЛОВ К.Ю. кандидат юридичних наук, доцент зауважив, що наукова робота Бурангулова В.А. на тему «Кримінальний аналіз в правоохоронній діяльності» є першим на теренах України теоретичним дослідженням щодо сутності та системи кримінального аналізу в діяльності правоохоронних органів. Цікавим є спроба автора виокремити методи кримінального аналізу у відповідності з його типом, а також підняття питання про необхідність правового врегулювання процесу оцінювання інформації на етапі її збору. В цілому дисертація Бурангулова В.А. є завершеним науковим дослідженням на актуальну тему.

АФОНІН Д.С.: кандидат юридичних наук, доцент, відмітив, що тема обраного дослідження є не тільки актуальною на теперішній час для Національної поліції України та і всіх правоохоронних органів, але і є важливою у переосмисленні усієї концепції протидії злочинності.

Дисертант вдало будує структуру свого дослідження, охоплюючи важливі теоретичні питання, пов'язані з кримінальним аналізом, починаючи з сутності та термінологічного осмислення кримінального аналізу та закінчуючи – перспективами розвитку кримінального аналізу в системі аналітичної розвідки.

В цілому дисертація Бурангулова В.А. є завершеним актуальним науковим дослідженням, яке відповідає вимогам, щодо написання таких досліджень та рекомендується до захисту.

КОНОПЕЛЬСЬКИЙ В.Я. доктор юридичних наук, професор. Шановний Владислав Андрійович, сьогоднішній день є одним з основних етапів по проходженню атестації Вашої роботи. Вимоги сьогодення для створення сприятливих умов щодо державної політики з реалізації не тільки економічних, а й правових реформ, обумовлюють необхідність концептуальної розробки та запровадження кримінального аналізу в правоохоронній діяльності. Тим часом розгляд цього питання дасть змогу з'ясувати, які інформаційно-аналітичні можливості та загрози ефективності правоохоронної діяльності в сучасному суспільстві, а також які напрями реалізації системного аналізу в аналітичній роботі є адекватними ступеню національної безпеки. Актуальність теми не викликає сумніву. Дослідження є завершеним і готовим для подальшої атестації. Я Вас підтримую і бажаю успіху!

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему «Кримінальний аналіз в правоохоронній діяльності», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Основним напрямом сучасної державної політики України є інтеграція у міжнародний суспільний простір задля стрімкого економічного та соціального розвитку держави. Для вирішення зазначених завдань необхідне запровадження інноваційних технологій, методів аналізу інформації, інформаційної взаємодії, прогнозування розвитку ситуацій у сфері національної безпеки, зокрема використання додаткових людських і фінансових ресурсів для здійснення правоохоронними органами інформаційно-аналітичної діяльності. Так, вимоги сьогодення для створення сприятливих умов щодо державної політики з реалізації не тільки економічних, а й правових реформ, обумовлюють необхідність концептуальної розробки та запровадження кримінального аналізу в правоохоронній діяльності. Тим часом розгляд цього питання дасть змогу з'ясувати, які інформаційно-аналітичні можливості та загрози ефективності правоохоронної діяльності в сучасному суспільстві, а також які напрями реалізації системного аналізу в аналітичній роботі є адекватними ступеню національної безпеки. Зокрема вдосконалення реалізації інформаційно-аналітичної діяльності, у тому числі й кримінального аналізу, дозволить побачити розвиток позитивних процесів у правоохоронній сфері, дасть можливість стратегічно осмислити всі аспекти діяльності управлінських структур в державній сфері, зокрема, і в правоохоронній діяльності, керованої аналітичною розвідкою, своєчасно блокувати несприятливі тенденції.

З огляду на це, актуальність вивчення методології кримінального аналізу в правоохоронній діяльності, реалізації сучасного інструментарію кримінального аналізу в системі правоохоронних органів та пошук шляхів вирішення організаційно-правових проблем у сучасних умовах зумовлює необхідність проведення комплексного наукового дослідження як нової правової основи, як заходів впровадження та розвитку кримінального аналізу, так і практики його реалізації.

Науково-теоретичну основу дослідження склали напрацювання таких науковців, як Є. А. Антонової, Д. С. Афоніна, А. М. Бабенка, Є. Г. Белоглазова, В. В. Бірюкова, В. М. Бутузова, В. І. Василичука, І. О. Воронова, А. І. Дороніна, В. П. Захарова, К. Ю. Ісмайлова, М. К. Каретнікова, О. С. Кіреєвої, Я. Ю. Кондратьєва, В. Я. Конопельського, О. Є. Користіна, М. В. Корнієнка, Ю. В. Крутіка, В. О. Меркулової, А. В. Мовчана, І. Ю. Нежданова, В. А. Некрасова, В. І. Рудешка, В. П. Сальникова, Н. П. Свиридюк, С. В. Скриля, О. В. Тихонової, О. Д. Ульянова, А. М. Ханькевича, А. Ф. Хараберюша, В. Г. Хахановського, В. В. Шендрика, І. О. Юрченка, Є. М. Яковця та інших відомих учених, положення яких допомогли визначити перспективні напрями вирішення окресленої проблематики. Ключовими науковими доробками у дослідженні питань становлення та інституційного розвитку кримінального аналізу, зокрема і в контексті принципів аналітичної розвідки, є праці відомих зарубіжних вчених:

Августа Волмера, Орландо Вілсона, Рейчел Боби, Германа Гольдштейна, Джері Реткліфа та ін.

Проте низка питань, пов'язаних з поглибленням методологічного базису кримінального аналізу як окремого фахового напрямку правоохоронної діяльності в Україні, недостатня розробленість на теоретичному рівні цієї проблематики, потреба в організаційно-правовому унормуванні окремих проблемних аспектів, а також наявність організаційних та правових прогалин зумовили необхідність проведення комплексного дослідження за відповідною темою.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до основних положень Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14.09.2020 № 392/2020; Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023 – 2027 роки, схваленого Указом Президента України від 11.05.2023 № 273/2023; Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2023 року, визначеного постановою 21 Кабінету Міністрів України від 07.09.2011 № 942 та у редакції постанови КМУ від 09.05.2023 № 463; тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020-2024 роки, затвердженої наказом МВС України від 11.06.2020 № 454; річних планів науково-дослідної діяльності Одеського державного університету внутрішніх справ.

Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради Одеського державного університету внутрішніх справ (протокол №1 від 29 вересня 2022 р.).

Мета і завдання дослідження. Мета роботи полягає в тому, щоб на основі наукової літератури та аналізу національного і зарубіжного законодавства й практики його реалізації забезпечити теоретико-методологічне обґрунтування місця, значення, напрямів реалізації кримінального аналізу в правоохоронній діяльності в Україні.

Для досягнення мети дослідження було поставлено такі завдання:

- на основі теоретичного осмислення терміна «кримінальний аналіз» розкрити його сутність;
- у контексті історичного аналізу розкрити ключові характеристики інституційного становлення кримінального аналізу в правоохоронній діяльності;
- визначити фундаментальні права, принципи та зміст основних елементів у системі кримінального аналізу;
- проаналізувати типологію кримінального аналізу та обґрунтувати ключові напрями його розвитку в Україні;
- з'ясувати та розкрити сутність процесу кримінального аналізу;
- охарактеризувати інформаційне забезпечення кримінального аналізу в Національній поліції України;
- розкрити новітній концепт кримінального аналізу через аналіз його місця в сучасних моделях правоохоронної діяльності;
- охарактеризувати розвиток кримінального аналізу у контексті аналітичної розвідки та інтеграції з кримінальною розвідкою;
- охарактеризувати та систематизувати використання сучасного інформаційно-аналітичного інструментарію в кримінальному аналізі.

Об'єкт дослідження – є суспільні відносини в сфері інформаційно-аналітичного забезпечення правоохоронної діяльності.

Предмет дослідження – кримінальний аналіз у правоохоронній діяльності.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертації є наукові методи, що використовувалися одночасно з метою забезпечення достовірності знань, вирішення поставлених цілей та завдань й обґрунтованості зроблених висновків і рекомендацій, зокрема: діалектичний метод – для комплексного сприйняття і системного опрацювання теоретичних і нормативних положень, що стосуються використання спеціальних знань (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1, 3.1); метод спостереження – для виявлення та вивчення закономірностей, що характеризують кримінальний аналіз (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2); історико-правовий метод – для розкриття наукових поглядів щодо визначення поняття, видів та форм використання спеціальних знань у різні історичні періоди (підрозділ 1.2, 2.1); компаративний – для порівняльного аналізу досвіду різних країн та моделей правоохоронної діяльності (підрозділи 1.3, 2.2, 3.1); логіко-юридичний метод – для тлумачення правових норм і категорій, що пов'язані з кримінальним аналізом (підрозділи 1.1, 2.1, 3.1, 3.2); системного аналізу – з метою узагальнення особливостей використання спеціальних знань при застосуванні сучасного інструментарію кримінального аналізу (підрозділи 3.1, 3.3); догматичний метод – для тлумачення понять, що використовуються в кримінальному аналізі (підрозділи 1.1, 1.3, 2.1, 2.2, 3.2).

Нормативно-правову основу дослідження склали загальні та спеціальні нормативні джерела: Конституція України, чинні законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, проекти нормативних актів, що закріплюють особливості організації кримінального аналізу в Національній поліції України.

Емпіричну базу дослідження становлять: матеріали нормативно-правового, науково-публіцистичного й аналітичного характеру щодо інформаційно-аналітичної діяльності Національної поліції України; політико-правова публіцистика, довідкові видання та статистичні матеріали.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що за своїм характером і змістом дисертація є однією з перших в Україні працею, що присвячена комплексному та системному дослідженню кримінального аналізу в правоохоронній діяльності, зокрема у контексті упровадження аналітичної розвідки. Конкретний внесок дисертанта в наукове розроблення положень теоретичного осмислення змісту та правового регулювання кримінального аналізу в Національній поліції України полягає в обґрунтуванні пропозицій та рекомендацій, що містять елементи наукової новизни й мають теоретичне та практичне застосування, зокрема:

вперше:

– на основі теоретичного осмислення сутнісної характеристики виділено змістовні особливості кримінального аналізу, який у сучасній інтерпретації не обмежується виключно проблемами злочинності, а забезпечує підтримку всіх основних функцій у правоохоронній діяльності, що передбачає системне застосування процедур збору й аналізу даних з використанням кількісних і якісних методів аналізу;

– обґрунтовано необхідність уникнення різночитань ключових термінів,

пов'язаних з кримінальним аналізом, що є основою професійної культури та відображає узгоджене професійне використання й застосування з відповідним семантичним сприйняттям у суспільстві;

- на основі історичного аналізу визначено методологічні особливості інституційного становлення кримінального аналізу як окремого напрямку в правоохоронній діяльності;

- проаналізовано відомі типології кримінального аналізу, обґрунтовано необхідність базового використання стратегічного, оперативного та тактичного кримінального аналізу у відповідності з рівнями у моделі ІЛР;

- концептуалізується та обґрунтовується перевага запровадження на системній основі інтеграції кримінальної розвідки з кримінальним аналізом;

удосконалено:

- підходи щодо обґрунтування змістовної відмінності кримінального аналізу від суміжних юридичних галузей;

- підходи щодо визначення змісту фундаментальних прав людини з виділенням відповідних принципів кримінального аналізу;

- підходи до виокремлення й характеристики змісту стратегічного, оперативного й тактичного кримінального аналізу;

- підходи до визначення процесу кримінального аналізу та акцентовано на необхідності правового врегулювання питань оцінювання інформації на етапі її збору;

- підходи до змістовної характеристики та виокремлення особливостей кримінального аналізу у порівнянні зі змістом кримінальної розвідки;

дістали подальший розвиток:

- виокремлення методів кримінального аналізу у відповідності з його типом;

- підходи щодо визначення видів та відповідного змісту аналітичних продуктів у процесі кримінального аналізу;

- виокремлення історичних періодів становлення інституту кримінального аналізу у правоохоронній діяльності в Україні;

- обґрунтування щодо систематизації інформаційного забезпечення кримінального аналізу;

- підходи щодо аналізу та систематизації аналітичного інструментарію, що використовується в кримінальному аналізі.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації, сформульовані в науковому дослідженні, використовувались та у подальшому можуть бути використані у:

- правотворчості – результати дослідження містять ряд пропозицій щодо вдосконалення законодавства зокрема для розробки нових та уточнення чинних нормативно-правових актів у сфері правоохоронної діяльності, зокрема щодо удосконалення інформаційно-аналітичної діяльності в НПУ;

- правозастосовній діяльності – мають сприяти підвищенню якості та ефективності діяльності органів правопорядку в Україні, реалізації сучасного інструментарію ІАД НПУ;

- науково-дослідній роботі – під час досліджень загальнотеоретичних питань щодо подальшого удосконалення інформаційно-аналітичної діяльності в правоохоронній сфері (акт впровадження б/н від 22.04.2024 р.);

– освітньому процесі – матеріали дослідження можуть використовуватись під час підготовки працівників правоохоронних органів, а також при викладанні відповідних навчальних дисциплін, тощо (акт впровадження ОДУВС б/н від 22.04.2024 р.) .

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою роботою. Наукові положення та висновки, які виносяться на захист, одержані автором самостійно. При використанні наукових доробків інших вчених для обґрунтування власних міркувань автора на них обов'язково зроблені посилання.

Апробація результатів дисертації. Підсумки розроблення проблеми загалом, окремі її аспекти, одержані узагальнення і висновки оприлюднено дисертантом у формі доповідей на науково-практичних та науково-теоретичних конференціях: «Вивчення криміногенної ситуації в Україні та прогнозування її подальшої динаміки (вплив воєнних факторів)» (м. Київ, 07 вересня 2022 р.); 3 нагоди відзначення Міжнародного дня прав людини (м. Київ, 8 грудня 2022 року); «Імплементация ІЛР моделі в Україні» (м. Одеса, 15 березня 2023 р.); «Актуальність та особливості наукових досліджень в умовах воєнного стану» (23 травня 2023 року); «Актуальні питання та перспективи розвитку кримінального аналізу в правоохоронній системі України» (Київ, 17 листопада 2023 року).

Структура та обсяг дисертації. зумовлена метою та завданнями дослідження й складається із вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 231 сторінок, із них обсяг основної частини – 190 сторінок, список використаних джерел з 166 найменувань.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ ТА ВІДОМОСТІ ПРО АПРОБАЦІЮ МАТЕРІАЛІВ ДИСЕРТАЦІЇ:

Статті у фахових виданнях:

1. Бурангулов В.А. Інституційна генеза кримінального аналізу. *Наука і правоохорона*. № 3 (57). 2022. С. 107–113. DOI: 10.36486/np.2022.3(57). 11

2. Бурангулов В.А. Кримінальний аналіз та кримінальна розвідка в правоохоронній діяльності. *Наука і правоохорона*. №1(59). 2023. С. 130–136. DOI: 10.36486/np.2023.1(59).14

3. Бурангулов В.А. Термінологія кримінального аналізу. *Наука і правоохорона*. № 4 (62). 2023. С. 120–127.

4. Бурангулов В.А. Сутність кримінального аналізу. *Південноукраїнський правничий часопис*. № 4. 2023. С. 1417. DOI:10.32850/sulj.2023.4.3 колективна монографія:

5. Бурангулов В. Розділ 9. Зарубіжні особливості інституційного становлення кримінального аналізу. Реалізація філософії «Intelligenceled Policing» в системі кримінального аналізу Національної поліції України: монографія / Користін О., Швець Д., Бутко Б., Денисенко Б. та ін., за заг. ред. Користіна О.Є. Київ: «ВАЙТ», 2024. С. 97104. DOI:10.36486/97896623106659

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Бурангулов В.А. Історія кримінального аналізу. Вивчення криміногенної ситуації в Україні та прогнозування її подальшої динаміки (вплив воєнних факторів): матеріали наук. практ. круглого столу (м. Київ, 07 вересня 2022 р.). Київ: ДНДІ МВС України; Харків: Мачулін. 2022. С. 7–10.

7. Бурангулов В.А. Дотримання прав людини під час здійснення кримінального аналізу. Збірник матеріалів II Всеукраїнської наук. практ. Інтернет-конференції з нагоди відзначення Міжнародного дня прав людини (м. Київ, 8 грудня 2022 року). Київ: ДНДІ МВС України. 2022. С. 243 – 246.

8. Бурангулов В.А. Концептуалізація кримінального аналізу в правоохоронній діяльності. Імплементація ІЛР моделі в Україні : матеріали круглого столу : (м. Одеса, 15 березня 2023 р.). Одеса: ОДУВС, 2023. С. 143–146.

9. Бурангулов В.А. Загальні проблеми аналітичного забезпечення у системі МВС України. Актуальність та особливості наукових досліджень в умовах воєнного стану: Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції з нагоди відзначення Дня науки – 2023 в Україні (23 травня 2023 року). Київ: ДНДІ МВС України. 2023. С. 174 –177.

10. Користін О.Є., Бурангулов В.А. Термінологія кримінального аналізу. Актуальні питання та перспективи розвитку кримінального аналізу в правоохоронній системі України : Матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (Київ, 17 листопада 2023 року). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2023. С. 61–67.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана грамотно, з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стиль викладення матеріалів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття.

У результаті публічної презентації наукових результатів дисертації Бурангулова В.А. і повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації **Бурангулова Владислава Андрійовича** на тему: «Кримінальний аналіз в правоохоронній діяльності».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Бурангулова В.А. відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету

Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Бурангулова В.А. на тему: «Кримінальний аналіз в правоохоронній діяльності» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

**Головуючий на засіданні
кафедри кримінального права та кримінології
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Одеського державного університету
внутрішніх справ МВС України
доктор юридичних наук, професор**

Віктор КОНОПЕЛЬСЬКИЙ